

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

*

1940

Lægerne erindres om:

Ugelisterne skal indsendes hver Mandag.
Dødsattester rekvireres hos Embedslægerne.

Tilfælde af Tyfus

—	- Paratyfus	} anmeldes paa gul Blanket baade til Sundhedsstyrelsen og til Embedslægen.
—	- Meningitis cerebrospin. epid.	
—	- Poliomyelitis ant. acuta	
—	- Encefalitis epidemica	
—	- Vaccinationskomplikationer fra Nervesystemets Side	

Tilfælde af Scarlatina

—	- Difteria	} anmeldes paa gul Blanket til Embedslægen.
—	- Malaria artificialis	

Tilfælde af Miltbrand hos Mennesker

—	- Mund- og Klovsyge hos Mennesker	} anmeldes ved Paategning om Patientens Navn og Adresse paa Ugelisten.
—	- Myalgia epidemica	

Tilfælde af Tuberkulosis pulmonum et laryngis skal anmeldes paa de dertil udarbejdede, nye Blanketter.

Alle Dødsfald af Tuberkulose (Lunge-, Kirtel-, Knogle-, Meningeal-, Peritoneal-, Miliærtuberkulose) skal anmeldes paa de dertil udarbejdede Blanketter.

Kommunalbestyrelserne erindres om,

at det paahviler Embedslægerne at yde Bistand i alle Spørgsmaal af sundhedsmæssig Natur; herunder ogsaa Bestemmelserne i de sociale Love, forsaa vidt disse angaar den offentlige Sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om

Pligten til at give Embedslægen og Politimesteren Underretning om Tid og Sted for Afholdelse af Kommissionsmøde, i Forbindelse med Oplysning om Dagsorden.

Thisted Amtslægekreds

bestaar af Thisted Amt med Undtagelse af Thyborøn, der hører til Ringkøbing Amtslægekreds.

Thisted Amtslægekreds har et Areal paa 23515 ha. Dens Kystlinie er 534 km.

Ved Folketællingen den 5. Nov. 1940 var Amtslægekredsens Folketal: 84513.

Den er delt i to Lægekredse:

Thisted Lægekreds, bestaaende af Thisted Købstad og 38 Sognekommuner (64 Sogne) med et Folketal paa 58252, og

Morsø Lægekreds, bestaaende af Nykøbing Købstad og 14 Sognekommuner (31 Sogne) med et Folketal paa 26261.

Tabel I.

Folkemængden samt Antallet af Fødte og Døde i 1940

	Folke- mængde*)	Levendefødte				Dødfødte				Døde **)				Fødsels- overskud	
		M.	Kv.	Sum	‰ af Folket.	M.	Kv.	Sum	‰ af fødte	M.	Kv.	Sum	‰ af Folket.	Antal	‰ af Folket.
Thisted Købstad . . .	8080	70	70	140	13,7	1	0	1	0,7	35	41	76	9,4	64	7,9
Nykøbing M. Købstad	8119	90	83	173	21,3	2	2	4	2,3	42	52	94	11,6	79	9,7
Købstæderne ialt . .	16199	160	153	313	19,3	3	2	5	1,6	77	93	170	10,5	143	8,8
Thisted Landkreds . .	50172	467	514	981	19,6	5	8	13	1,3	254	240	494	9,8	487	9,7
Morsø Landkreds . . .	18142	187	193	380	20,9	5	5	10	2,1	75	76	151	8,3	229	12,6
Landkredsene ialt . .	68314	654	707	1361	19,9	10	13	23	1,7	329	316	645	9,1	716	10,5
Amtslægekredsen . .	84513	814	860	1674	19,6	13	15	28	1,7	406	409	815	9,6	859	10,2

*) Folketællingen d. 5. November 1940.

**) korrigeret efter Hjemsted.

6 af de døde var hjemmehørende uden for Amtslægekredsen, deraf 3 i Udlandet.

Hvor mange i Amtslægekredsen hjemmehørende, der afgaaet ved Døden i andre Dele af Landet, kan ikke oplyses.

Antallet af levendefødte, der i 1939 faldt lidt, er atter steget til Gennemsnittet for de senere Aar.

Antallet af døde er atter i Aar faldet noget sammenlignet med de senere Aar.

Fødselsoverskudet bliver herved større, end det har været i de sidste 10 Aar — se Tabel II. Af Tabellen fremgaar ogsaa, at Fødselsoverskuddet paa Mors har været forholdsvis større end i Resten af Amtet.

Stigningen i *Folkemængden* er derimod stadig ringe, grundet paa, at Vandrigen til de store Byer endnu er betydelig.

Antallet af dødfødte har i Aar været lavere end sædvanligt.

Tabel II.

Levendefødte og Fødselsoverskud i Forhold til Folketallet.

	Levendefødte pr. 1000 Indbyggere i Amtslægekr.	Fødselsoverskud pr. 1000 Indbyggere i Amtslægekr.	Fødselsoverskud pr. 1000 Indbyggere i hele Landet
1930—34 incl.	19,9	9,2	7,1
1935	19,2	8,4	6,6
1936	19,8	8,9	6,8
1937	18,9	8,4	7,2
1938	19,5	9,3	7,8
1939	18,8	8,7	7,8
1940	19,6	10,2	

Ifølge *Jordemoderprotokollerne* har Amtets Jordemødre i 1940 assisteret ved 1669 Fødsler. Af disse var:

26 Tvillingefødsler. Der har altsaa været
1643 Fødende.
1567 Fødsler var rettidige og
102 Fødsler var for tidlige.
1617 Børn fødtes i Ægteskab, og

52 Børn fødtes uden for Ægteskab. Antallet af Fødsler uden for

Ægteskab udgjorde 3,1 % af samtlige Fødsler (1939: 3,5 %, 1938: 3,2 %, 1937: 2,7 %). For hele Landet var det tilsvarende Tal i 1939: 8,7 %; den betydelige Forskel imellem Tallene for Thisted Amt og hele Landet skyldes det kendte Forhold, at en meget væsentlig Del af Fødsler uden for Ægteskab finder Sted paa Fødselsanstalterne i København og Aarhus.

- 1632 Fødsler fuldendtes ved Naturen.
- 14 Gange foretoges Fremtrækning.
- 7 Gange foretoges Vending.
- 15 Gange foretoges Tangforløsning.
- 6 Gange fuldendtes Fødslen ved skarpe Instrumenter.
- 9 Gange foretoges Udtagning af Moderkagen.
- 273 Gange anvendtes Pituitrin eller Stoffer med lignende Virkning.
- 1637 af de fødte Børn levede.
- 27 Børn døde ved naturlig Fødsel og
- 5 Børn døde efter Fødsel, hvor der anvendtes Kunsthjælp.
- 1 Moder døde i Tilslutning til Fødslen.
- 277 Gange anvendtes Bedøvelse (1939: 222 Gange, 1938: 185 Gange, 1937: 180 Gange, 1936: 155 Gange).

Trods en Stigning i de senere Aar anvendes Bedøvelse saaledes endnu kun ved ca. 17 % af Fødslerne her i Amtet.

Oversigt over Dødsfaldene.

(Dødfødte ikke medregnede).

I Købstæderne døde 264 Personer; af disse var 94 hjemmehørende uden for Købstæderne (indlagte paa Sygehuse og lignende).

I Landsognene døde 551 Personer. Lægges hertil de 94 i Købstæderne døde, men i Landsognene hjemmehørende Personer, faas 645 døde.

Ogsaa efter at Tallene saaledes er korrigerede efter Hjemsted, ses det (Tabel I), at Dødeligheden er større i Købstæderne (10,5 ‰) end i Landkredsene (9,1 ‰); for hele Landet genfindes det tilsvarende Forhold, hvis Aarsag hovedsagelig er, at mange Mennesker flytter fra Landet til Byerne, naar de bliver gamle.

Tabel III.

Dødsfaldenes Fordeling efter Aldersklasse og Køn
(efter Hjemsted).

	0—1 Aar	1—5 Aar	5—15 Aar	15—65 Mænd	Aar Kvinder	Over 65 Mænd	Aar Kvinder	Ialt
Thisted Købstad.....	7	0	0	10	8	20	31	76
Nykøbing —	6	0	2	10	15	28	33	94
Købstæderne ialt	13	0	2	20	23	48	64	170
Thisted Landkreds.....	57	5	6	64	70	150	142	494
Morsø —	22	1	1	22	18	36	51	151
Landkredsene ialt	79	6	7	86	88	186	193	645
Amtslægekredsen	92	6	9	106	111	234	257	815

Tabel IV.

Spædbørnsdødeligheden.

I Alderen 0—1 Aar døde pr. 100 levendefødte:

	1940	1939	1938	1937	1936
Købstæderne	4,2	5,4 (4,9)	6,1 (5,7)	5,7 (6,0)	4,9 (6,2)
Landkredsene	5,8	8,4 (6,6)	5,3 (6,0)	8,6 (7,1)	5,8 (7,1)
Amtslægekredsen ...	5,5	7,7 (5,8)	5,4 (5,9)	8,1 (6,6)	5,6 (6,7)

Tabel V.

Dødsfaldenes Fordeling paa Aarets Maaneder
(efter Hjemsted).

	Jan.	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Ialt
Thisted Købstad	9	7	7	7	10	7	6	4	6	6	3	4	76
Nykøbing —	7	6	9	7	10	8	9	8	10	1	10	9	94
Købstæderne ialt	16	13	16	14	20	15	15	12	16	7	13	13	170
Thist. Landkr.	43	43	48	59	46	32	35	25	42	36	37	48	494
Morsø —	12	22	7	14	17	13	11	10	11	11	11	12	151
Landkr. ialt ...	55	65	55	73	63	45	46	35	53	47	48	60	645
Amtslægekr. ...	71	78	71	87	83	60	61	47	69	54	61	73	815

I Tabel IV ses Tallene for Spædbørnsdødeligheden i de sidste 5 Aar; de tilsvarende Tal for hele Landet er for tidligere Aar vedføjet i Paranteser. Spædbørnsdødeligheden var mindre end Aaret forud, hovedsagelig fordi der forefaldt væsentligt færre Dødsfald af Lungebetændelse (jvnfr. Side 15). Men sammenlignet med 1938 og 1936 spores ikke væsentlig Nedgang i Spædbørnsdødeligheden, og den kommer næppe heller, før man her i Amtet ligesom i andre Landsdele ansætter Sundhedsplejersker til at yde Mødrene praktisk Hjælp og Vejledning med Hensyn til Spædbørnernes rette Ernæring og Pleje.

Af samtlige i Landsognene udstedte 645 Dødsattester udstedtes de 50 af *Ligsynsmænd* = 8 % eller kun godt Halvdelen af Tallet for 1937 (15 %). Thisted Amt ligger dog med Hensyn til Ligsynsmandsdødsattester endnu dobbelt saa højt som Gennemsnittet for Landdistrikter i hele Landet.

De hyppigste Dødsårsager (se Tabel VI) er som sædvanligt: Sygdomme i Hjerter og Kredsløbsorganer: 294 (1939: 290), Kræft 113 (107), Alderdomssvækkelse 80 (106) og Lungebetændelse: 58 (78).

Ved ulykkelig Hændelse døde i Amtslægekredsen 3 pr. 10.000 Indb.
i hele Landet (1939) 3,3 „ „ „

Ved Selvmord døde i Amtslægekredsen 8,3 pr. 100.000 Indb.
i hele Landet (1939) 17,9 „ „ „

Af Kræft døde i Amtslægekredsen 13,4 pr. 10.000 Indb.
i hele Landet (1939) 14,3 „ „ „

Dødsfaldene af Kræft i Amtslægekredsen udgjorde 13,9 % af samtlige Dødsfald
Dødsfaldene af Kræft i hele Landet
udgjorde (1939) 14,2 % „ „ „

Tabel VI

Dødsaaarsagerne i Aaret 1940

i Thisted Amtslægekreds.

(Tallene i Paranteserne angiver, hvormange af de i Købstæderne døde, der var hjemmehørende udenfor Købstæderne)

	Thisted Købstad	Thisted Landkreds	Nykøbing Købstad	Morsø Landkreds	Til- sammen
1. Medfødte Dannelsesfejl	5 (1)	20	10 (5)	4	39
2. Alderdomssvækkelse	11 (2)	35	27 (1)	17	80
3. Tyfus	"	"	"	"	"
4. Paratyfus	"	"	"	"	"
5. Mæslinger	"	"	"	"	"
6. Skarlagensfeber	1 (1)	"	1	"	2
7. Kighoste	1	6	"	"	7
8. Difteritis	"	"	"	"	"
9. Influenza	"	8	"	"	8
10. Kolerine	1	6	1	1	9
11. Børnelammelse	"	"	"	"	"
12. Australsk Sovesyge	"	3	"	"	3
13. Smitsom Hjerne-Rygmarvsbetændelse	"	"	"	"	"
14. Lungetuberkulose	1 (1)	5	1 (1)	1	8
15. Tuberkulose i andre Legemsdele	3 (3)	1	4 (2)	1	9
16. Syfilis	"	"	1	"	1
17. Andre smitsomme Sygdomme	5 (4)	8	5 (2)	"	18
18. Kræft	17 (4)	59	28 (13)	9	113
19. Andre Svulster	"	4	4 (1)	1	9
20. Sygdomme i Blod og Stofskifte	4 (2)	8	5 (4)	"	17
21. Sygdomme i Nervesystem og Sanseorganer	"	7	2 (1)	2	11
22. Hjertesygdomme	15	79	17 (6)	10	121
23. Andre Sygdomme i Kredslørgorganerne ..	18 (4)	108	16 (1)	31	173
24. Katarrhalsk Lungebetændelse	5 (1)	30	7 (4)	12	54
25. Krupøs Lungebetændelse	"	3	"	1	4
26. Andre Sygdomme i Aandedrætsorganerne ..	1	10	1	1	13
27. Sygdomme i Fordøjelsesorganerne	8 (5)	3	7 (5)	1	19
28. Sygdomme i Urin- og Kønsorganerne ...	8 (4)	24	5 (3)	3	40
29. Barselfeber	"	1	"	"	1
30. Andre Svangerskabs- og Barselsygdomme ..	"	"	"	"	"
31. Sygdomme i Knogler, Led og ydre Dele ..	2 (1)	2	"	"	4
32. Kronisk Alkoholisme	"	"	"	"	"
33. Andre kroniske Forgiftninger	"	"	"	"	"
34. Ulykkestilfælde eller Vold	7 (6)	16	2 (2)	"	25
35. Selvmord	1	5	"	1	7
36. Uangivet Dødsaaarsag	1	4	5 (4)	"	10
Tilsammen...	115 (39)	455	149 (55)	96	815

Døde uden Lægebehandling: 35 Mænd og 10 Kvinder, tils. 45.
 Dødfødte: 13 Drenge og 15 Piger, tilsammen 28.

Tuberkulose.

Tabel VI over Dødsårsagerne viser, at der i 1940 døde 8 Personer af Lungetuberkulose og 9 Personer med Tuberkulose i andre Legemsdele. Desuden foreligger Indberetning om 3 Personers Død af Lungetuberkulose, hjemmehørende i Amtslægekredsen, men døde uden for den. Ialt foreligger saaledes Oplysning om 20 *Dødsfald af Tuberkulose*. Efter Hjemsted og Køn fordeler de sig paa følgende Maade:

Tabel VII.

	Mænd	Kvinder	ialt
Thisted Købstad	0	0	0
Nykøbing —	0	3	3
Købstæderne ialt	0	3	3
Thisted Landkreds	3	8	11
Morsø —	2	4	6
Landkredsene ialt	5	12	17
Amtslægekredsen	5	15	20

Beregnet pr. 10.000 Indbyggere har *Tuberkulosedødeligheden* efter de her foreliggende Tal været 2,5 og har dermed fortsat de senere Aars Nedgang.

I 1940 udgjorde Tuberkulosedødeligheden 2,5 % af samtl. Dødsfald			
„ 1939	„	—	3,1 % „ „ „
„ 1938	„	—	3,3 % „ „ „
„ 1937	„	—	3,7 % „ „ „
„ 1936	„	—	4,9 % „ „ „
„ 1935	„	—	6,3 % „ „ „

Tabel VIII.

Nye Tuberkulosestilfælde.

	Indberetninger om nye Tilfælde af Lungetuberkulose			Dødsanmeldelser om ikke tidligere indberettede Tilfælde af Tuberkulose		
	Mænd	Kvinder	Ialt	Mænd	Kvinder	Ialt
Thisted Købstad	4	4	8	0	0	0
Nykøbing —	4	6	10	0	0	0
Købstæderne ialt	8	10	18	0	0	0
Thisted Landkreds	10	17	27	1	2	3
Morsø —	2	4	6	0	1	1
Landkredsene ialt	12	21	33	1	3	4
Amtslægekredsen	20	31	51	1	3	4

Ialt foreligger saaledes for Aaret 1940 Indberetning om 55 Tuberkulosestilfælde: 21 Mænd og 34 Kvinder.

Som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt over indberettede Tuberkulosestilfælde i de sidste 5 Aar ligger Tallet i Aar noget højere end i de to forudgaaende Aar:

I 1940 indberettedes 55 nye Tuberkulosestilfælde.

„ 1939	—	40	„	—
„ 1938	—	33	„	—
„ 1937	—	64	„	—
„ 1936	—	72	„	—

Da der forekommer Tilfælde, hvor afdøde (og levende) tuberkuløse Personers Tøj og Sengeklæder overdrages til andre, skal Opmærksomheden henledes paa, at saadan Overdragelse i følge Tuberkuloselovens § 4 er ulovlig, saafremt behørig Desinfektion ikke forenden er foretaget; Overdragelsen maa overhovedet kun ske efter Tilladelse af den behandlende Læge, og ikke mod Kredslægens Forbud.

Skematisk Sygeliste for Aaret 1940 for Købstæderne i Thisted Amtslægekreds.

Tabel IX

Folkemængden var ved Folketællingen den 5/11 1940: 16199

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele Aaret	De syges Alder					Ialt	Fortjælle Aars Sum		
														0—1 Aar		1—4 Aar	15—64				65 Aar og derover	
														M.	K.	M.	K.	M.			K.	
1. Tyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
2. Paratyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
3. Smits. Hjerne-Rygmarvsbet.	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
4. Børnelammelse {u. — 																						

Skematisk Sygeliste for Aaret 1940 for Landsognene i Thisted Amtslægekreds.

Tabel X

Folkemængden var ved Folketællingen d. 5/11 1940: 68.314.

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele Aaret	De syges Alder							Ialt	Forrige Aars Sum			
														15-64											
														0-1 Aar		1-4 Aar		5-14 Aar		M.			K.	M.	K.
1. Tyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1	"	"	"	"	"	"	"	1	"	9		
2. Paratyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
3. Smits. Hjerne-Rygmarvbet. fm. Lammelser	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2		
4. Børnelammelse (u. —	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
5. Australsk Sovesyge	"	"	"	2	4	3	"	"	"	"	"	"	20	1	2	7	5	5	"	"	"	"	44		
6. Blodgang	2	2	1	4	3	"	4	"	"	1	3	"	2	"	"	"	2	5	"	"	"	"	20		
7. Malaria	"	2	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2	"	"	"	"	2	"	"	"	"	2		
8. Difteritis	"	2	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	138	"	"	"	"	2	"	"	"	"	2		
9. Skarlagenfeber	14	14	7	4	5	2	6	7	"	21	20	24	1	1	15	90	10	22	"	"	"	"	138		
10. Barselfeber	"	"	"	"	"	1	1	"	"	"	"	"	3	"	"	"	"	3	"	"	"	"	3		
11. Blæreudslæt hos Nyfødte	1	"	1	"	"	"	"	"	"	1	"	"	2	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2		
12. Stivkrampe	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3	"	"	"	"	"	"	"	"	"	2		
13. Mæslinger	8	16	87	44	100	96	52	45	1	133	126	73	847	26	274	455	40	50	"	"	"	"	847		
14. Røde Hunde	3	8	7	2	3	4	3	1	6	4	1	1	37	12	23	23	2	2	"	"	"	"	37		
15. Skalkopper	15	4	7	4	9	10	2	9	"	7	1	1	75	6	23	41	3	8	1	"	"	"	75		
16. Kighoste	86	99	92	79	113	75	66	45	14	31	39	20	759	68	321	358	3	3	8	"	"	"	759		
17. Faæresyge	4	1	"	"	5	6	"	1	"	3	1	2	17	"	3	7	5	2	"	"	"	"	17		
18. Influenza	92	262	587	202	202	93	16	31	15	32	51	32	1615	8	124	337	487	585	37	37	37	1615	1526		
19. Halsbetændelse	73	100	102	71	73	83	72	107	85	92	84	60	1002	15	145	316	237	282	3	4	4	1002	1408		
20. Bronchitis	127	137	260	174	193	141	78	70	61	79	110	99	1529	200	241	196	264	315	151	162	162	1529	1791		
21. Katarrhalsk Lungebetændelse	31	45	61	67	81	45	28	26	19	40	31	17	491	110	141	67	51	50	41	31	491	616	1529		
22. Krupps Lungebetændelse	2	2	7	7	10	10	43	90	4	2	62	33	47	6	9	5	10	12	3	2	2	47	53		
23. Kolerne	19	14	30	29	48	42	"	3	1	0	3	6	10	"	113	99	110	94	10	11	11	525	600		
24. Smitsom Gulsot	1	"	3	3	6	1	1	1	2	2	6	3	48	"	1	3	3	2	3	"	"	"	10		
25. Giftfeber	6	8	16	7	4	4	2	1	6	7	6	3	73	"	"	11	12	13	2	"	"	"	48		
26. Rosen	12	4	1	8	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	54		
27. Børnholmsk Syge	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	74		
28. Kalvekastningsfeber	"	1	"	2	1	"	"	"	"	"	"	1	5	"	"	"	"	"	"	"	"	"	20		
Sum...	496	719	1272	709	856	615	375	439	360	501	540	370	7252	534	1424	2016	1271	1490	265	252	7252	7101			
29. Gonorrhoe	"	1	1	1	"	"	1	"	1	1	"	"	6	"	"	"	5	"	"	"	"	6	11		
30. Venerisk Saar	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
31. Syphilis	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1		
32. Medfød Syphilis	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
33. Lymphogranulom	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"		
34. Delirium	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"		

Infektionssygdomme.

Det samlede Antal af de paa Ugelisterne anmeldte Tilfælde af Infektionssygdomme har i de sidste 5 Aar været:

	1940	1939	1938	1937	1936
I Købstæderne	2396	2109	2418	2413	2759
I Landkredsene	7252	7101	6562	7762	8838
I Amtslægekredsen	9648	9210	8980	10175	11597

Den relative Sygelighed (Forholdet mellem Antallet af anmeldte Sygdomstilfælde og Folketallet) bliver herefter:

	1940	1939	1938	1937	1936
I Købstæderne	14,8 %	13,9 %	15,1 %	15,0 %	17,0 %
I Landkredsene ...	10,6 %	10,4 %	9,7 %	11,2 %	12,8 %
I Amtslægekredsen .	11,4 %	10,9 %	10,7 %	11,9 %	13,7 %

Antallet af Infektionssygdommene ligger lidt højere end de to foregaaende Aars Tal. I Aarets Løb var der i Bladene megen Tale om en „Sundhedsbølge“ eller „Sundhedsepidemi“, men Teorien herom finder ingen Bekræftelse i de foreliggende Tal.

Idet der henvises til de skematiske Sygelister (Tabel IX og X), kan følgende bemærkes om Aarets Sygelighed:

Tyfus (febris typhoidea): En Husmand paa Thistedegnen fik i Oktober Tyfus, der af Lægen hurtigt erkendtes; han indlagdes straks, hvorved Smitteoverføring til Familiemedlemmerne blev undgaaet, og kom sig efter et langt Sygeleje. Hans Hustru frembød en svagt udtalt Vidalreaktion i Blodet, men Baciller kunde ikke paavises ved gentagne Undersøgelser. Hos Omgivelserne iøvrigt kunde Smittekilden ikke paavises. I Amtet findes ingen kendte Tyfusbacilbærere.

Paratyfus (febris paratyphoidea B.): Epidemien paa Vestervigegnen ifjor, hvor 9 Personer blev angrebet, efterfulgtes ikke af nye Tilfælde i 1940. I Thisted Lægekreds er der ingen kendte Paratyfusbacilbærere; i Morsø Lægekreds findes 3, som ikke har givet Anledning til Smitteoverførelse i 1940.

Smitte Hjerne-Rygmarvsbetændelse (meningitis cerebrospinalis epidemica): Ingen Tilfælde.

Børnelammelse (poliomyelitis anterior acuta): Ingen Tilfælde (1939: 5 Tilfælde).

Australisk Sovesyge (encefalitis epidemica): 2 nye Tilfælde ind-

berettedes, og der forefaldt 3 Dødsfald efter ældre Tilfælde af Sygdommen.

Blodgang (dysenteria og paradysenteria): Som tidligere er kun anmeldt spredte Tilfælde, jævnt fordelt over Aarets Maaneder.

Malaria (malaria): Ingen Tilfælde.

Difteritis (diphtheria): Ligesom i de senere Aar er Sygdommen forekommet meget sjældent, — i 1940 kun med 2 Tilfælde.

Skarlagensfeber (scarlatina): Medens der paa Mors i de senere Aar kun er optraadt faa Tilfælde, antog Sygdommen i Efteraaret mere epidemisk Karakter med 38 Tilfælde i Aarets 3 sidste Maaneder; 3 af Tilfældene smittedes af et lille Barn med Ørebetændelse, hvor Skarlagensfeberen ikke var blevet opdaget. I Thisted Lægekreds optraadte Sygdommen som de senere Aar ret hyppigt og fordelt over hele Aaret med 144 Tilfælde ialt. (1939: 191 Tilfælde). En lokal, mindre Epidemi i Sjørring gav Anledning til at lukke Skolen; hos en Malkerske i Mejeriets Leverandørkreds fandtes Afskalning af Huden paa Hænderne som Tegn paa, at hun — uden at være klar derover — havde gennemgaaet Sygdommen og stadig maatte betragtes som smittefarlig. Der indtraadte 2 Dødsfald af Skarlagensfeber, der ellers gennemgaaende forløb mildt.

Barselfeber (febris puerperalis): 3 Tilfælde med et Dødsfald.

Blæreudslet hos nyfødte (pemfigus neonatorum): 5 Tilfælde (1939: ingen Tilfælde).

Stivkrampe hos nyfødte (tetanus neonatorum): 1 Tilfælde — med dødelig Udgang.

Mæslinger (morbilli) optraadte epidemisk i Thisted Lægekreds med 1118 Tilfælde, men uden Dødsfald; paa Mors forekom kun faa Tilfælde i Aar.

Røde Hunde (rubeolæ): Spredte Tilfælde, ialt 42.

Skaalkopper (varicellæ): Spredte Tilfælde, ialt 86.

Kighoste (tussis convulsiva): Forrige Aars Epidemi fortsattes i Aarets første Halvdel: ialt forekom — ganske overvejende i Thisted Lægekreds — 1089 Tilfælde med 7 Dødsfald.

Faaresyge (parotitis epidemica): Faa og spredte Tilfælde, ialt 31.

Influenza (influenza) forekom i moderat Omfang, mest i Aarets første Halvdel. Blandt 2107 anmeldte Tilfælde indtraf 8 Dødsfald.

Halsbetændelse (angina tonsillaris) forekom som sædvanligt Aaret igennem, men ialt 1466 Tilfælde.

Bronchitis (tracheo-bronchitis) var knap saa hyppig som Aaret forud.

Katarrhalsk Lungebetændelse (bronchopneumonia og bronchitis capillaris) forekom ogsaa i Aar med lave Tal, ialt 617 Tilfælde; langt Størsteparten heraf (523) optraadte hos Smaabørn under 5 Aar og havde her dødelig Udgang i 24 Tilfælde, d. v. s. knap 5 % af de angrebne; forrige Aar døde ca. 10 % af de af Lungebetændelse angrebne Smaabørn. I hvilken Grad denne Nedgang i Dødeligheden skyldes de nye Midler imod Lungebetændelse, lader sig endnu ikke bedømme.

Krupøs Lungebetændelse (pneumonia crouposa) forekom ligeledes sjældnere end ifjor, med 68 Tilfælde ialt; der indtraf 4 Dødsfald af Sygdommen = 6 %; forrige Aar døde 10 % af de angrebne.

Kolerine (gastroenteritis acuta infektiosa):

I Aaret 1940 anmeldtes 728 Tilfælde, deraf 115 hos Børn under 1 Aar

„	„	1939	„	751	„	„	140	„	„	„	„	„
„	„	1938	„	839	„	„	212	„	„	„	„	„
„	„	1937	„	1100	„	„	247	„	„	„	„	„
„	„	1936	„	867	„	„	238	„	„	„	„	„

9 Personer døde af Sygdommen, deraf 6 under 1 Aar.

Smitsom Gulsot (hepatitis epidemica acuta) forekommer stadig sjældent, ialt 19 Tilfælde.

Gigtfeber (febris rheumatica) er ligeledes ret sjælden, ialt 54 Tilfælde.

Rosen (erysipelas) anmeldtes med 84 Tilfælde, omtrent som ifjor.

Bornholmsk Syge (myalgia epidemica) anmeldtes kun i eet Tilfælde.

Kalvekastningsfeber (febris undulans) optraadte med 5 Tilfælde i Landdistrikterne.

Kønssygdomme: Der anmeldtes 14 Tilfælde af Gonorrhoe (i 1939: 30, i 1938: 49, i 1937: 63 Tilfælde) og 4 Tilfælde af Syfilis (1939: 3, 1938: 3, 1937: 7 Tilfælde). Som det ses er Gonorrhoe i meget stærk Tilbagegang, hvilket sikkert staar i Forbindelse med Anvendelsen af de nye, kemoterapeutiske Midler imod Sygdommen.

Overførte Dyresygdomme: Foruden de nævnte Tilfælde af Kalvekastningsfeber forekom i November det første Tilfælde af Weils Sygdom, den saakaldte Rottesygge, der er paavist her i Amtet. Patienten, en Kvinde i Thisted, der antagelig er blevet smittet ved at slaa et Par Rotter ihjel, kom sig efter et langt Sygeleje.

Forgiftninger er ikke omtalt i Lægernes Indberetninger.

Sygeligheden af Tuberkulose er omtalt under Afsnittet Tuberkulose (Side 10).

De hygiejniske Forhold.

A. Købstæderne.

Sundhedskommissionernes Virksomhed.

Snudhedsvedtægten for *Thisted* Købstad er stadfæstet ²²/₁₁ 1919 med Ændringer af ⁷/₃ 1927. Regulativet for Kødkontrol er stadfæstet ²¹/₄ 1934 med Ændring af ¹⁴/₁₀ 1938. Sundhedskommissionen har holdt 4 Møder og desuden behandlet en Række Sager ved Cirkulation mellem Medlemmerne. Der er behandlet følgende Sager:

5	Sager angaaende	Overbebyggelse.
2	„	„ sundhedsfarlige Lejligheder.
4	„	„ Godkendelse af Næringsvirksomheder.
3	„	„ Kreatur- og Grisehold.
80	„	„ Installation af W. C.

Efter Sundhedskommissionens Indstilling har Indenrigsministeriet under den 4. Maj godkendt, at Byens *Boligtilsyn*, der skal oprettes i Henhold til Loven om Boligtilsyn og Sanering af usunde Bydele, kommer til at bestaa af Sundhedskommissionens Medlemmer suppleret med Stadsingeniøren og Brandinspektøren. Boligtilsynet har i Anledning af Planen om Sanering af Nørregade efterset en Del Ejendomme her. Der er afholdt 2 Møder; en Ejendom godkendes til fortsat Beboelse paa Betingelse af, at gennemgribende Istandsættelse foretoges; for en Ejendoms Vedkommende nedlagdes Forbud imod, at Tagetagen og Baghuset benyttedes til Beboelse; Ejendommen er senere af Kommunen købt til Nedrivning.

Sundhedsvedtægten i *Nykøbing M.* er stadfæstet ²/₇ 1927. Regulativet for Kødkontrol er stadfæstet ²⁸/₁ 1939. Sundhedskommissionen har holdt 6 Møder og behandlet følgende Sager:

5	Sager angaaende	Indførelse af udvidet Mælkekontrol.
4	„	„ Godkendelse af Næringsvirksomheder.
1	Sag	„ generende Lugt fra et Lager.
1	„	„ Oprettelse af Boligtilsyn.

Drikkevandsforsyningen.

I *Thisted* var Hovedvandedningens Længde ved Aarets Udgang 25639 m (Tilvækst 2296 m). Stikledningernes Længde var 7796 m

(Tilvækst 94 m). I Vandværket er installeret en ny Dieselmotor med Centrifugalpumpe.

Totalt Vandforbrug var i 1940: 636194 m³.

Industrielt Vandforbrug var i 1940: 174557 m³.

Vandforbrug pr. Individ pr. Døgn (fraregnet industrielt Forbrug) var 156 Liter (1938: 136 Liter).

I *Nykøbing M.* var Vandværkets Anlæg i det væsentlige uforandret som forrige Aar.

Totalt Vandforbrug var i 1940: 767290 m³.

Industrielt Vandforbrug var i 1940: 69455 m³.

Vandforbruget pr. Individ pr. Døgn (fraregnet industrielt Forbrug) var 234 Liter (1938: 209 Liter).

Afløbsforhold og W. C.

I *Thisted* var Hovedkloakkens Længde uforandret fra forrige Aar: 11990 m. W. C.-Sædernes Antal forøgedes med 149 til ialt 1722 Sæder.

I *Nykøbing M.* var Hovedkloakkens Længde uforandret fra forrige Aar: 9910 m. W. C.-Sædernes Antal forøgedes med 36 til ialt 1256 Sæder.

Nat- og Dagrenovation.

I *Thisted* var Antallet af Latrintønder ved Aarets Udgang 436 Stk. (1938: 748 Stk.). Skarnbøtternes Antal var 1628 (1938: 1623).

I *Nykøbing M.* var Antallet af Latrintønder ved Aarets Udgang 1011 Stk. (1938: 1130 Stk.). Skarnbøtternes Antal var 2578 (1938: 2284).

Latrintøndernes og Skarnbøtternes Bortførsel foregaar i begge Byer uforandret som omtalt i Aarsberetningen 1938.

Kontrol med Levnedsmidler.

I *Thisted* slagtedes paa det offentlige Slagtehus og de to Svineslagterier:

2010 Stk.	Hornkvæg	med en	Tuberkuloseprocent	paa	25,2 %
1583	„ Fedekalve	„ „	„	„	6,1 %
1342	„ Spædekcalve	„ „	„	„	0,5 %
423	„ Faar, Lam og				
	Geder	„ „	„	„	0 %
62120	„ Svin	„ „	„	„	2,4 %

Thistedes Forsyning med Mælk sker ved et Andelsmejeri og et Privatmejeri i Byen samt et i Oplandet beliggende Andelsmejeri og fra 3 Producenter, der selv forhandler Mælk i Byen, deraf de to Børnemælk. Forhandlingen sker ved 20 Udsalg og 16 Vogne. Det gennemsnitlige daglige Salg af Mælk i Thisted Købstad og den bymæssigt bebyggede Del af Thisted Landsogn har i 1940 været (Tallene i Parantes angiver det daglige Salg i 1939): Sødmælk 2003 l (1950 l), Børnemælk 466 l (392 l), skummet Mælk 445 l (187 l), Kærnemælk 471 l (553 l), Piskefløde 45 l (34 l), Fløde 181 l (303 l). Gennemsnitligt dagligt Forbrug pr. Indbygger af Sødmælk (incl. Børnemælk) har været 0,26 l (0,26 l).

I Aarets Løb er udtaget 102 Prøver af Sødmælk, 2 Prøver af Jerseymælk, 1 Prøve af skummet Mælk, 1 Prøve af Børnemælk og 8 Prøver af Fløde. En Sødmælks- og en Børnemælksprøve var smudsige, hvorfor Leverandørerne idømtes Bøder. Der forekommer stadig skaarede og urene Flasker; det er nødvendigt, at Husmødrene husker altid at skylle Mælkeflaskerne i flere Hold rent Vand *straks*, naar de er tømt, samt aldrig at anvende Flaskerne til andet end Mælk.

Paa Steins Laboratorium er endvidere undersøgt: 7 Prøver Kærnemælk, 10 Prøver Kaffe, 20 Prøver The og 20 Prøver forskellige Sukkervarer. To af Kærnemælksprøverne, der var solgt under Betegnelsen „Kærnemælk Nr. 1“, indeholdt for lidt Tørstof; de øvrige Prøver viste alle tilfredsstillende Forhold.

I *Nykøbing M.* slagtedes paa det offentlige Slagtehus og Svineslagteriet:

1890 Stk.	Hornkvæg	med en Tuberkuloseprocent paa	40	%
1770	„ Fedekalve	„ „	„	9,4 %
2200	„ Spædekcalve	„ „	„	0,4 %
502	„ Faar, Lam og Geder	„ „	„	0,2 %
45453	„ Svin	„ „	„	3,7 %

Nykøbings Forsyning med Mælk sker nu fra to Privatmejerier i Byen, et Andelsmejeri i Oplandet og tre Producenter, der selv forhandler Mælk i Byen; Mælken stammer fra ialt 125 Besætninger med 828 Køer. Ca. 75 % af Besætningerne har bestaaet Tuberkulinprøven. Fra 1. Juli 1940 er Mælkekontrollen udvidet, saaledes at der foretages maanedligt Dyrlægeeftersyn af samtlige Besætninger samt hyppig Laboratoriekontrol af Mælken. I Dyrlægens Beretning,

hvoraf fremgaar, hvor paakrævet en saadan Mælkekontrol er, anføres bl. a.: Staldhygiejnen fandtes adskillige Steder meget mangelfuld; saaledes havde 25 Ejendomme ingen Retirade, saa at Kostalden benyttedes hertil; Retirader er nu indrettet. Brøndforholdene var daarlige paa 8 og Staldenes Indretning og Afløbsforhold utilfredsstillende paa 7 Ejendomme. I det forløbne halve Aar maatte følgende Forhold paatales: snavsede Køer (61 Gange), snavsede Malke- og Transportspande (18 Gange); Menneskeeskremitter i Stalden (5 Gange); 6 Spande og 6 Sier maatte kasseres; 7 tuberkuløse Køer maatte fjernes og 45 Køer udsættes midlertidigt p. Gr. af forskellige Sygdomme; i 11 af disse Tilfælde fandt man den syge Ko ved mikroskopisk Paavisning af sygdomsfremkaldende Bakterier i Mælken. Ialt undersøgt paa Laboratoriet 690 Mælkeprøver; i 26 Tilfælde maatte Advarsel meddeles i Anledning af leveret snavset eller sur Mælk og 2 Gange, fordi der var Blod i Mælken.

Paa Steins Laboratorium er endvidere undersøgt 10 Prøver Eddikesyre, 20 Prøver Pølser, 20 Prøver Hindbærsaft, 20 Prøver Kirsebærsaft og 20 Prøver Fiskekonserves. P. Gr. af Svovlsyrlingindhold i Pølser idømtes Bøder til 3 Slagtere og 7 Købmænd.

Bebyggelsesforhold og Bolighygiejne.

I *Thisted*, hvor Folketallet i de senere Aar har været faldende, steg det i Løbet af Aaret 1940 med 300 grundet paa Udførelse af særlige Arbejder i Oplandet. Der opførtes 4 nye Beboelseshuse med 2 1-Værelseslejligheder, 3 2-Værelseslejligheder, 2 3-Værelseslejligheder og 1 4-Værelseslejlighed; ingen Lejligheder er nedlagt i 1940. Det tiltrængte Arbejde med Sanering af talrige, daarlige Lejligheder i Kældere og gamle Ejendomme har været hæmmet betydeligt af den opstaaede Overbefolkning.

I *Nykøbing* er Folketallet i Aarets Løb steget med 100; ogsaa her bemærkes Vanskelighed med at skaffe Lejligheder. Der opførtes 4 2-Værelseslejligheder, 2 3-Værelseslejligheder og 1 5-Værelseslejlighed; ingen Lejligheder er nedlagt.

Omsorg for Børn.

Den gennemsnitlige Belægning paa *Thisted Børnehjem*, der er statsanerkendt med Plads til 12 Børn i Alderen 0—4 Aar, har i 1940 været 10,6. Sundhedstilstanden har været god.

Paa *Thisted Børneasyl* har der været gratis Middagsbespisning for Børn i 133 Dage; Tilslutningen, der har været større end nogensinde, steg i Foraaret til 148 og i Efteraarsmaanederne til 201 Børn.

Ved Bespisningen gives 2 Retter varm Mad daglig, én Gang ugentlig dog kun 1 Ret; Udgiften androg 44,2 Øre pr. Portion. Paa Asylet, der drives som Dagghjem, har i Sommermaanederne ca. 12 Børn haft Ophold og i Vintermaanederne ca. 20 Børn; de deltager om Vinteren i Børnebespisningen.

Under Tilsyn af Thisted Børneværn var ved Aarets Udgang 104 Børn efter Kap. VII og VIII og 33 Børn efter Kap. IX i Lov om offentlig Forsorg.

Paa *Nykøbing Børneasyl* er der i Januar Kvartal Middagsbespisning, bestaaende af 2 Retter varm Mad daglig. Der har været indtegnet ca. 135 Børn, der bispises hver 2. Dag. Saavel i Thisted som i Nykøbing er det „almindelig, borgerlig Mad“, der serveres; der trænges til noget mere Variation af Retterne, og særlig til at den gængse Kødret med Sauce og Kartofler afløses af Fisk, Indmad og Grønsagsretter. Embedslægerens Henstilling om en Ændring af Børnebespisningen, saaledes at den i Stedet for at omfatte 2 Retter varm Mad kom til at bestaa af 1 Ret varm Mad + 1 Oslofrokostportion (Sødmælk, Rugbrød med Smør og Ost, Gulerod eller Frugt) mødte ikke Bevillingsmyndighedernes tilstrækkelige Forstaaelse til at kunne gennemføres i Øjeblikket.

Under Tilsyn af *Nykøbing Børneværn* var 209 Børn efter Kap. VII og VIII og 30 Børn efter Kap. IX i Loven om offentlig Forsorg.

Mødrehjælpen genoptog i September sin Virksomhed i Thisted og Nykøbing med Konsultation to Gange maanedlig.

Skolerne.

I *Thisted* var Antallet af skolesøgende Børn i Borgerskolen pr. 1/1 1940: 848 (1/1 1939: 895), i den kommunale Mellem- og Realskole 288 (1939: 274), deraf 64 udenbys Elever. Fra Begyndelsen af Februar har Brændselsknapheden medført hygiejniske Tilbageskridt, idet Skolernes Gymnastiksale og Badeinstallationer ikke har maattet benyttes. Fra Begyndelsen af April har den største af de to Borgerskoler været beslaglagt til andet Formaal, hvilket har maattet medføre betydelig Nedskæring af Timeplanen og Overbefolkning af den anden Skole.

Der er ingen Skolelæge. Fra Skoleaarets Begyndelse i April har Eleverne i 1. Klasserne faaet Adgang til kommunal Skoletandpleje hos Byens Tandlæger; for hver nyt Skoleaar er det Hensigten med de nye 1. Klasser at føje et Klassestrin ind under Skoletandplejeordningen.

I *Nykøbing M.* var Antallet af skolesøgende Børn i Kommune-

skolen pr. $\frac{1}{1}$ 1940: 958 ($\frac{1}{1}$ 1939 (872), i den private Realskole 128 (1939: 127), deraf 76 udenbys Elever.

Der er ikke Skolelæge eller Skoletandplejeordning.

Omsorg for gamle og fattige.

Thisted Alderdomshjem, der har Plads til 44 Alumner, var fuldt belagt. I Kreibergs Stiftelse bor 4 og i Haandværkerstiftelsen 12 Personer. Paa Johnsens Rekreatiionshjem, der har Plads til 17 Patienter for kortere Rekreatiionsophold, har Gennemsnitsbelægningen i 1940 været 7,3.

I *Nykøbing* Alderdomshjem boede ved Aarets Udgang 48 Personer, i M. C. Holms Stiftelse 20, i Filtenborgs Stiftelse 6, i Borchs Stiftelse 5, i Nybys Stiftelse 3, paa „Hospitalet“ 8 og i N. A. Christensen og Hustrus Stiftelse 26 Personer.

Bade og Idræt.

Efter at i 1939 den offentlige Badeanstalt paa *Thisted* Sygehus maatte nedlægges grundet paa Pladsmangel og i 1940 Kommunens offentlige Badestrand ved Simons Bakker beslaglagdes til andet Formaal, er Befolkningens Adgang til Bade væsentligt forringede. Ikke mindst nu, hvor der ogsaa er lukket for Skolebørnenes Renselsesbade og Styrtebade efter Gymnastiktimerne, trænges i høj Grad til en offentlig Varmtvandsbadeanstalt. Og der trænges til en ordentlig og velbeliggende Badeanstalt i Fjorden, f. Eks. ud for Strandstien, hvor Vandet ikke er saa forurennet, som det nu ofte er Tilfældet ved Skolebadeanstalterne, der ligger alt for nær ved store Kloakudløb.

Heller ikke *Nykøbing* har nogen offentlig Varmtvandsbadeanstalt. Der er Planer fremme om en kommunal Søbadeanstalt ved Ørodden.

Foranstaltninger mod Sygdomme.

Ved de *offentlige Vaccinationer i Thisted* vaccineredes 140 Børn. 30 Børn vaccineredes af de praktiserende Læger.

I *Thisted* har Lægerne foretaget 60 Vaccinationer mod Kighoste; mod Difteri er Vaccination ikke foretaget.

Offentlig behandledes i *Thisted* 4 Mænd og 4 Kvinder for Gonorrhoe og 1 Mand og 1 Kvinde for Syfilis. Hos 10 Personer, der mødte til Undersøgelse, fandtes ikke Kønssygdom.

Til *Tuberkulosestationen* i *Thisted* er henvist 82 Personer; der føres gennem Stationen Tilsyn med 56 Hjem, hvoraf 19 med smittefarlig Tuberkulose. Stationen har henvist 3 Patienter til Hospital,

11 til Sanatorium og 3 til Kystsanatorium. Der er uddelt 112 kg Havregryn og 1211 Liter Mælk til trængende Personer.

Sygeplejen i Thisted besørges af en af Sygekassen ansat Sygeplejerske og en Menighedssygeplejerske (Diakonisse).

Rottebekæmpelsen er i Thisted af Kommunen entreret bort for 2500 Kr. aarlig. Der er foretaget stor Udlægning af Rottegift Foraar og Efteraar, suppleret med maanedlige Udlægninger efter indgivne Anmeldelser. Det kniber mange Steder at faa gennemført den nødvendige bygningsmæssige Rottesikring, uden hvilken alle Rottegiftudlægninger vil være forgæves. I denne Tid, hvor Indsamling af Husholdningsaffald foregaar i stor Stil, er der tillige Anledning til at gøre opmærksom paa, at Beholdere, hvori Affaldet anbringes paa Trapper eller Gaardspladser, skal være fuldstændig tætte og dækket med et tætsluttende Laag for at forhindre Rotterne i at gaa i dem.

Ved de *offentlige Vaccinationer i Nykøbing M.* vaccineredes 138 Børn. 70 Børn vaccineredes af de praktiserende Læger.

25 Børn vaccineredes af Lægerne imod Kighoste; mod Difteri er Vaccination ikke foretaget.

Offentlig behandledes i Nykøbing 5 Mænd og 2 Kvinder for Gonorrhoe og 10 Mænd og 4 Kvinder for Syfilis. Hos to Personer, der mødte til Undersøgelse, fandtes ikke Kønssygdom.

Til *Tuberkulosestationen* i Nykøbing er henvist 35 Personer; der føres gennem Stationen Tilsyn med 21 Hjem, hvoraf 8 med smittefarlig Tuberkulose. Stationen har henvist 1 Patient til Hospital og 9 til Sanatorium. Der er uddelt 99 kg Havregryn og 837 Liter Mælk til trængende Personer.

Sygeplejen i Nykøbing besørges af 2 Sygeplejersker, der er ansatte af Sygekassen, samt en Menighedssygeplejerske (Diakonisse).

B. Landkredsene.

Samtlige Landkommuner i Amtslægekredsen har Sundhedsvedtægter af nyere Dato.

Sundhedskommissionernes Virksomhed.

I Thisted Lægekreds har Embedslægen i Forbindelse med Stedets Sundhedskommission synet et Beboelseshus, der var saa ringe, at Beboelse ikke kunde tillades.

I Morsø Lægekreds har Embedslægen ydet Sundhedskommissionen Bistand ved Ordning af Kloakforholdene i V. Hvidbjerg.

Skolerne.

Efter Amtsskolekonsulentens Oplysning har der i Amtslægekredsens Landkommuner i 1940 været 8634 undervisningspligtige Børn (1939: 8778). Der er ikke Skolelæge eller Skoletandlæge i nogen af Kommunerne, men der spores stigende Interesse for at naa til en Løsning af disse Spørgsmaal.

Ved Aarets Udgang fandtes i Landkommunerne 2 købstadordnede og 153 landsbyordnede Skoler med ialt 436 Klasser. 5 Skoler er nedlagt i Aarets Løb (Nr. Hvidbjerg, Smerup, Istrup, Vangsaa og Hinding). Nye Skoler i Hvidbjerg, Gjettrup, Ræhr og Hvidbjerg v. Aa er fuldført og taget i Brug i 1940, og Kommuneskolen i Hurup er udbygget og moderniseret, saaledes at ogsaa den nu opfylder Kravene i den nye Folkeskolelov. Amtslægen afgav Erklæring om 6 Skoleprojekter; i Aarets Begyndelse var en Række Kommuner klar til Opførelse af nye Skoler, som imidlertid standsedes efter d. 9. April. Adskillige Steder er de eksisterende Skoler saa gamle og uheldige i sundhedsmæssig Henseende, at det er paakrævet snarest muligt at faa de projekterede, nye Skoler opført; særlig gælder dette Sennels, Hjardemaal Klit, Ørum, Sundby Thy og Sundby Mors.

Da Skolebyggeriet var gaaet i Staa, og da det fra tidligere Eftersyn var bekendt, at særlig Toiletforholdene ved mange af de ældre Skoler var ganske utilfredsstillende i hygiejnisk Henseende, ansaas det for paakrævet at søge de værste Mangler paa dette Omraade afhjulpne. Folkeskolelovens § 59, Stk. 2, indeholder en Bemyndigelse for Skoledirektionen til at paabyde foretaget saadanne Ændringer i ældre Skolers Toiletter, at disse kommer i en sundhedsmæssigt tilfredsstillende Stand. Efter Forhandling med Skoledirektionen fastlagdes Retningslinierne for de Forbedringer, der ønskedes gennemført, i Hovedsagen gaaende ud paa Toiletternes Forsyning med Vinde og Luftaftræk, Støbning af Betongulve med hensigtsmæssigt Fald og Afløb, Udskiftning af de meget almindelige, men lidet renlige Kassetoiletter med fritstaaende Tøndetoiletter med Sæde og Laag paa Hængsler, Glitpudsning eller Klinkebeklædning af Pissoirvæggene, Tilvejebringelse af tilfredsstillende Afløb fra Pissoirerne o. l.; samtidig var Opmærksomheden rettet paa Skolernes hygiejniske Standard i det hele taget, Renholdelse, Forsyning med Drikkevand, Spildevandsafløb, Affaldsmøddinger o. l.

Eftersynene foretoges af Embedslægen i Forbindelse med de stedlige Sogneraadsformænd, der gennemgaaende viste udmærket Forstaaelse for Berettigelsen af de opstillede Krav. Toiletforholdene

i Amtslægekredsens Landsbyskoler i Efteraaret 1940 — altsaa før de omtalte Forbedringer — kan ses af følgende skematiske Oversigt:

	Vand- kloset	Tønde- kloset	Kasse- kloset	Grube- kloset	Ialt
Thisted Lægekreds	15	46	47	2	110 Skoler
Morsø —	5	15	35	2	57 „
Amtslægekredsen .	20	61	82	4	167 Skoler

Vedrørende Pissoir- og Afløbsforholdene samt om Vand fandtes indlagt til Drikkebrug og Haandvask gives paa tilsvarende Maade Oplysning i følgende Skema:

	Uhgiejnisk Pissoir	Daarlige Af- løbsforhold	Drikkevand indlagt	Haandvask indlagt
Thisted Lægekreds.....	83	47	31	37
Morsø „	24	12	17	14
Amtslægekredsen	107	59	48	51

Som det ses havde kun ca. $\frac{1}{3}$ af Landsbyskolerne indlagt Vand til Haandvask og Drikkebrug.

Drikkevandsforsyningen.

I *Thisted* Lægekreds er udtaget Vandprøver og afgivet Udtalelse derom for 7 Brønde. Vandværket i Hvidbjerg er udvidet med et Filtreringsanlæg.

I *Morsø* Lægekreds har Embedslægen synet Boreplads og udtaget Vandprøve for nye Vandværker i Alsted og Tøving. Vandværkerne i Alsted og Flade toges i Brug i Aarets Løb.

Omsorg for Børn.

I *Thisted* Lægekreds er der Børnehjem i Søndbjerg med Plads til 24 Børn i Alderen $2\frac{1}{2}$ —15 Aar; Gennemsnitsbelægningen har været 25. Fra d. 1. April er Optagelseshjemmet i Aas overgaaet til at være Børnehjem, stadig med Plads til 20 Børn i Alderen 4—14 Aar; det har vist sig, at der efterhaanden bliver mindre Brug for Optagelseshjem for Børn i disse Aldersklasser, der helst med det samme skal anbringes i det Børnehjem, hvor de kan forblive; Gennemsnitsbelægningen har i 1940 været 12 Børn. Børnehjemmet i Aas, der drives af Plejhjemsforeningen for Thisted Amt, er i første Række beregnet paa at modtage hjemløse Børn her fra Amtet, men modtager ogsaa Børn andetsteds fra, naar der er Plads.

Bade og Idræt.

En Forurening af Vandet i Hurup Friluftsbad gav Anledning til, at Bassinet tømtes og forsynedes med nyt Vand.

Foranstaltninger mod Sygdomme.

Ved de *offentlige Vaccinationer* vaccineredes i Landsognene i Thisted Lægekreds 956 Børn og i Morsø Lægekreds 425 Børn.

Hjemmesygepleje mangler endnu i Hunstrup, Østerild, Hjarde-maal og Visby-Heltborg Kommuner.

Kampen mod Tuberkulosen. Tuberkulosestationernes Virksomhed er omtalt under Afsnit A. Foreningen til Kvægtuberkulosens Bekæmpelse gennemførte i 1940 Rensning af ca. 1100 Besætninger, det hidtil højeste Antal; man er herefter oppe paa 73 % rene Besætninger her i Amtet, et Resultat, der er opnaaet ved Foreningens energiske Arbejde i 7 Aar og som giver Haab om, at Rensningen af de resterende Besætninger kan gennemføres som planlagt paa 4 Aar. Ogsaa for Bekæmpelsen af Tuberkulose hos Mennesker har dette Arbejde vist sig at være af største Betydning; tuberkuløse Kirtel- og Knoglelidelser, der oftest opstaar ved Smitte med Kvægets Tuberkelbacil gennem Mælken, har i de senere Aar været i stærk Tilbagegang; saaledes kan nævnes, at medens der for 12 Aar siden behandledes 115 Patienter med disse Lidelser paa Thisted Sygehus, er Tallet nu nede paa ca. 15 aarlig.

Epidemikommissionen har ydet Erstatning i Anledning af Forbud mod Levering af Mælk fra et Landbrug, hvor der havde været et Tilfælde af Tyfus.

Desinfektion for offentlig Regning udførtes i Thisted Lægekreds 2 Gange i Anledning af epidemisk Sygdom og 18 Gange for Tuberkulose.

Af de praktiserende Læger er i Landdistrikterne foretaget ca. 120 Vaccinationer mod Kighoste, gennemgaaende med god Virkning.

Lægernes Aarsberetninger.

Adskillige Læger omtaler, at Fnattilfældene sidst paa Aaret blev meget hyppigere end sædvanligt.

Savnet af en medicinsk Afdeling her i Amtet paapeges ofte af Lægerne; under de nuværende vanskelige Rejseforhold, hvor det ofte er umuligt for Patienter at søge medicinsk Behandling langvejs herfra, er Savnet for alle Parter særlig føleligt.

Embedsmæssige Tilsyn m. m.

Der er af Embedslægerne afholdt 4 Jordemoderkonferencer og foretaget 27 Eftersyn i Anledning af smitsom Sygdom samt 70

hygiejniske Eftersyn foruden de tidligere omtalte Eftersyn af samtlige Landsbyskoler. I Forening med den farmaceutiske Visitation er afholdt Visitats paa alle Apoteker i Amtslægekredsen; der er herved ikke paavist alvorligere Mangler. Embedslægerne har udarbejdet Planer for Sanitetstjenesten ved Købstædernes civile Luftværn og er anmodet om at fungere som Chefer for denne Tjenestegren.

Kvaksalveri.

Kvaksalverisager har ikke været til Behandling i Aarets Løb.

Embedslægerne retslige Virksomhed.

I *Thisted* Lægekreds afholdtes 41 lovmæssige Ligsyn, deraf 7 Gange i Tilfælde af Selvmord (5 ved Hængning, 1 ved Drukning og 1 ved Skudsaar),

22 Gange efter Ulykkestilfælde (12 Tilfælde af Drukning, hvoraf de 5 var ukendte, ilanddrevne Personer, 5 Tilfælde af Automobil- og 2 af Togpaakørsel, 1 Tilfælde ved Minesprængning og 2 ved Forbrænding),

7 Gange i Tilfælde af pludselig Død efter kendt forudgaaende Sygdom,

5 Gange i Tilfælde af pludselig Død uden kendt forudgaaende Sygdom.

Lovmæssig Ligaabning er foretaget 2 Gange.

Undersøgelse af Personers Sindstilstand er foretaget 9 Gange, og Undersøgelse af Personers Sundhedstilstand er foretaget 6 Gange.

5 Personer er undersøgt for Alkoholpaavirkning.

Der er 21 Gange udtaget Blodprøve i Paternitetssager.

3 Arrestanter er behandlet i Arresten for lettere Sygdomstilfælde.

I 7 Tilfælde er afgivet Erklæring i Paternitetssager vedr. Avlingstiden.

I *Morsø Lægekreds* afholdtes 7 lovmæssige Ligsyn, deraf

1 Gang i Tilfælde af Selvmord (ved Hængning).

2 Gange efter Ulykkestilfælde (1 Tilfælde ved Nedstyrtning og 1 Tilfælde ved Stangning af en Ko),

3 Gange i Tilfælde af pludselig Død efter kendt forudgaaende Sygdom,

1 Gang i Tilfælde af pludselig Død uden kendt forudgaaende Sygdom.

Lovmæssig Ligaabning foretoges ikke.

Undersøgelse af Personers Sindstilstand er foretaget 9 Gange,
og Undersøgelse af Personers Sundhedstilstand er foretaget 3 Gange.

5 Personer er undersøgt for Alkoholpaavirkning.

Der er 38 Gange udtaget Blodprøve i Paternitetssager.

2 Personer er tilset i Arresten.

I 12 Tilfælde er afgivet Erklæring i Paternitetssager vedr.
Avlingstiden.

Medicinalpersonale og Sygehusvæsen.

Medicinalpersonalet var ved Aarets Udgang:

Tabel XI.

	Læger*)			Jordemødre			Apote- kere	Tand- læger
	Kreds- læger	praktise- rende	Ialt	Distrikts- jordem.	praktise- rende	Ialt		
Thisted Lægekreds.....	1	21	22	21	1	22	9	4
Morsø —	1	9	10	7	1	8	3	3
Amtslægekredsen	2	30	32	28	2	30	12	7

Læge Johannes Nielsen Drost, Ydby, er flyttet til Hinnerup.

Læge Peder Borresen har overtaget Dr. Drosts Praksis i Ydby.

Læge Jens Daniel Hoppe har nedsat sig i Østerild.

Læge Svend Belter har nedsat sig i Hurup i Kompagniskab
med Læge N. H. Kjær.

Læge Jens Nikolaj Adolf Lund, Ø. Jølby, har afstaaet sin
Praksis.

Læge Erik Agerholm Christensen har overtaget Dr. Lunds
Praksis i Ø. Jølby.

Distriktsjordemoder, Fru Inger Marie Nissen, Thisted, er af-
gaaet ved Døden.

Jordemoder, Frk. Mary Gerda Lydia Nielsen er ansat som Di-
striktsjordemoder i Thisted.

Jordemoder, Frk. Dagmar Mariane Lauritsen er ansat som Di-
striktsjordemoder i Bedsted.

Jordemoder, Fru Kristine Klitgaard er ansat som Distriktsjorde-
moder i Hunstrup.

Jordemoder, Fru Kirstine Mariane Kirk er ansat som Reserve-
jordemoder med Bopæl i Sjørring.

Indenrigsministeriet har godkendt, at Flade Jordemoderdistrikt
nedlægges.

*) ang. Antallet af Læger (og Sygeplejersker) ved Sygehusene henvises til
Tabel XII.

Apoteker Just Olesen, Thisted, er afgaaet ved Døden.

Cand. pharm. Frk. Astrid Mørck har overtaget Thisted Løveapotek.

Apoteker Christian Wenzel Tornøe, Frøstrup, er forflyttet til København.

Cand. pharm. Ingvard Henry Georg Schmeltz har overtaget Frøstrup Apotek.

Apoteker Gunnar Aagaard, Hurup, er forflyttet til Aarhus.

Cand. pharm. Frk. Gerda Busch har overtaget Hurup Apotek.

Tandlæge Hans Otto Jacobsen har nedsat sig i Nykøbing i Kompagniskab med Tandlæge Niels Otto Jacobsen.

Sygehusene i Thisted Amt er i 1940 ikke undergaaet Udvidelser eller Ændringer af Betydning. Angaaende Belægningsforholdene m. m. henvises til Tabel XII.

Savnet af en medicinsk Afdeling her i Amtet er som nævnt blevet særlig føleligt under de nuværende Forhold, hvor Usikkerheden og Rejsevanskeligheder ofte maa afholde Patienter fra at søge Behandling i andre Landsdele.

Oversigt over Belægningsforhold m. m. paa Sygehusene i Thisted Amt i 1940.

Tabel XII

	By- & Amts- sygehuset i Thisted	By- & Amts- sygehuset i Nykøbing	Amtssyge- huset i Fjerritslev	Amtssyge- huset i Koldby	Amtssyge- huset i Vestervig	Amtssyge- huset i Hvidbjerg
<i>Antal Sengepladser</i>	148	88	35	25	21	12
a) medicinsk-kirurgiske	104	68	25	17	16	6
b) epidemiske	26	14	10	8	5	6
c) Tuberkulosepladser	18	6	0	0	0	0
<i>Funktionærer ialt</i>	80	77	17	17	12	5
1) Læger	5	5	1	1	1	1
2) Sygeplejersker og Elever	40	42	8	6	6	1
3) andre Funktionærer	35	30	8	10	5	3
<i>Patienter ved Aarets Beg.</i>	118	82	14	14	20	2
<i>Indlagt i Aarets Løb, ialt.</i>	1600	1335	346	124	180	79
a) medicinsk-kirurgiske	1486	1279	295	111	169	78
b) epidemiske	101	45	51	13	11	1
c) Tuberkulosepladser	13	11	0	0	0	0
<i>Døde</i>	55	78	17	5	13	4
<i>Patienter ved Aarets Udgang</i>	120	102	21	11	19	3
<i>Antal Sygedage</i>	50609	42490	9112	5518	5756	1411
a) medicinsk-kirurgiske	43677	39233	8036	4849	5255	1367
b) epidemiske	4668	1553	1076	669	501	44
c) paa Tuberkulosepladser	2264	1904	0	0	0	0
<i>Daglig Gennemsnitsbelægning</i>	138,28	116,4	24,9	15,2	15,8	3,9
a) paa med. kirurg. Afdeling	119,34	107,5	22,0	13,3	14,4	3,9
b) paa epidemisk Afdeling	12,75	3,7	2,9	1,9	1,4	0
c) paa Tuberkulosepladser	6,19	5,2	0	0	0	0
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Driftsudgifter</i> (Finansaar 1939/40) ..	383581,24	367938,85	79743,20	43978,46	45461,49	15178,35
1) heraf Lønningskonto	140171,63	131768,72	22650,07	12016,86	13083,98	5758,20
2) „ Forplejningskonto	78093,05	76161,38	20672,15	11472,83	10488,72	4030,12
<i>Daglig Driftsudgift pr. Patient</i> ...	7,32	8,47	8,58	6,89	8,09	9,99
<i>Antal Kostdage</i>	82270	72211	15132	10040	9811	3344
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>Udgift pr. Kostdag</i>	0,93	1,06	1,37	1,13	1,07	1,21
<i>Driftsindtægter ialt</i>	383581,24	367938,85	68094,54	43978,46	45461,49	15178,35
1) heraf Indtægter ved Kur og Pleje	150976,00	113048,50	27048,61	18931,30	16939,50	4758,50
2) andre Indtægter	42030,37	53656,16	670,24	0	2115,72	5,08
3) Tilskud fra Stat og Kommune	190574,87	201234,19	40375,69	25047,16	26406,27	10414,77

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRAAD